

Juan Gabriel Vásquez

Becsapódás

Open Books

Az első vízilovat, egy feketegyöngy-színű, másfél tonnás hímet 2009 közepén lőtték le. Két éve szökött ki Pablo Escobar egykori állatkertjéből a Magdalena völgyében, s szabad kóborlásai során ültetvényeket tiport le, itatókat borított fel, halászokat kergetett rémületbe, s egy szarvasmarhatelep bikáira is rátámadt. A mesterlövészek, akik becserkésztek, a fejét meg a szívét célozták meg (.375-ös kaliberű golyókkal, hiszen a víziló bőre vastag); azután lefényképeztették magukat az állat teteme mellett, a mellett a hatalmas, sötét és ráncos hústömeg, a mellett a frissen lehullott meteor mellett; és ott, a tolakodó kamerák és a kíváncsiskodók tekintetének kereszttüzeiben, a heves napsütés elől egy szeibafa árnyékába behúzódva elmagyarázták, hogy az irdatlan súlyú állatot lehetetlen lesz egészben elszállítani, úgyhogy mindjárt el is kezdték felदारabolni, ott helyben. Én a bogotái lakásomban voltam, mintegy kétszázötven kilométerrel délebbre, amikor először láttam meg a féloldalas fényképet egy tekintélyes folyóiratban. A lapból azt is megtudtam, hogy a belsőségeket a helyszí-

nen elásták, ahol a vadállat puskavégre került, a feje és a lábai viszont a városom egyik biológiai laboratóriumában kötöttek ki. Azt is megtudtam, hogy a víziló nem egyedül szökött meg: a párja meg a kicsinye vele együtt hagyták el az állatkert területét – vagy hát azok az állatok, amelyek a kevésbé aggályos újságok szentimentális változata szerint a párja és a kicsinye voltak, de az ő tartózkodási helyük egyelőre még ismeretlen volt, s a keresésük azonnal tragikus hangokat váltott ki a médiában: a lelketlen rendszer, amely ártatlan teremtményeket üldöz. S egy napon, miközben a vadászat eseményeit próbáltam nyomon követni a lapokban, azon vettem észre magam, hogy megint az emlékezetembe idézek valakit, aki már hosszú ideje nem kapott helyet a gondolataimban, jóllehet volt idő, amikor az ő életének a titkai mindennél jobban érdekelték.

A rá következő hetekben Ricardo Laverde emléke megszűnt afféle véletlen villanás, az emlékezet múltó tréfája lenni, hűséges és odaadó kísértet lett belőle, egy percre sem hagyott magamra, alvás közben az ágyam mellett állt, az ébrenlét óráiban pedig messziről figyelt. Akkoriban a reggeli rádióműsorok, az esti tévéhíradók, a lapok véleményrovatai, amiket mindenki elolvasott, meg a blogbejegyzések, amiket senki sem olvasott el, mind azt a kérdést feszegették, okvetlenül meg kell-e ölni azokat az elkóborolt vízilovakat, nem volna-e elég befogni, elaltatni, és visszavin-

ni őket Afrikába; én pedig, miközben a lakásomban ülve undorral vegyes elragadtatással követtem a vitát, amiben amúgy nem vettem részt, egyre sűrűbben gondoltam Ricardo Laverdére, a napokra, amikor megismerkedtünk, meg arra, hogy milyen rövid ideig tartott ez az ismeretség, s hogy milyen hosszan kellett viselnem a következményeit. A sajtó és a televízió, a hatóságok által elkészített lista alapján, felsorolta, hányféle betegséget terjeszthet egy párosujjú állat – ezt a szót használta, *párosujjú*, ami számomra páratlanul új volt –, Bogotá gazdag negyedeiben pedig *Save the Hippos* feliratú pólók jelentek meg; otthon, a hosszú, esős estéken, vagy az utcán, miközben a városközpont felé gyalogoltam, mind élesebben merült fel az emlékezetemben az a nap, amikor Ricardo Laverde meghalt, magam pedig mind szenvedélyesebben merültem el a pontos részletekben. Meglepett, milyen gyorsan és erőlködés nélkül fel tudom idézni magamban az egykor kimondott szavakat, az egykor látott és hallott dolgokat, az egykor elszenvedett, de mára kihevert fájdalmakat; meglepett az is, milyen könnyedén és milyen odaadással adjuk át magunkat az emlékezés ártalmas gyakorlásának, ami végeredményben semmi jóval nem jár, csak arra jó, hogy megnehezítse normális életműködésünket, mint azok a homokzsákok, amiket az atléták edzéskor a lábukra kötöznek. Lassacskán azon kaptam magam, nem minden

elképedés nélkül, hogy annak a vízilónak a halála az életem egy epizódját, egy jóval korábban kezdődött szakaszát zárta le, többé-kevésbé úgy, mint amikor valaki hazamegy, hogy bezárjon egy gondatlanul nyitva hagyott ajtót.

Így indult útjára ez a történet. Nem tudom, mire való az emlékezés, mivel jutalmaz, vagy mivel büntethet bennünket, és azt sem tudom, mi módon lehet megváltoztatni az átélt dolgokat emlékezés közben, de az, hogy Ricardo Laverdere a lehető legjobban emlékezzek, sürgető feladattá vált. Olvastam valahol, hogy az embernek negyvenéves korában kell elmesélnie az élete történetét, és ez a parancsoló határidő itt van a nyakamon: ebben a pillanatban, amikor ezeket a sorokat írom, alig néhány hét választ el ettől az ominózus évfordulótól. *Egy élet története*. Nem, én nem az életemet fogom elmesélni, éppen csak néhány napomat, ami nagyon régen történt, és ezt annak a teljes tudatában fogom megtenni, hogy ez a történet, ahogy egyik-másik gyermekmesében elhangzik, régen esett meg, de a jövőben is meg fog történni.

Hogy ezt a mesét nekem kell elmondanom, az a legkevesebb.

Annak a napnak a délelőttjén, amikor meghalt, 1996 legelején, Ricardo Laverde a La Candelaria negyed keskeny járdáit róttá Bogotá belvárosában, öreg, égetett cserepekkel fedett, márványtáblás házak között – a táblák senkit sem érdeklő

feliratai történelmi pillanatokra utalnak –, egy óra felé pedig betért a Tizennégyes utca biliárdtermébe, hogy lejátsszon egy-két karambolt a szokásos vendégekkel. Sem idegesnek, sem zavartnak nem látszott, amikor a lökésnek nekilátott: ugyanazzal a dákával és ugyanazon az asztalon játszott, mint mindig, a belső falhoz legközelebb eső asztalon, a bekapcsolt, de néma televízió alatt. Három rövid játékot játszott, de nem emlékszem, hogy ebből mennyit nyert meg és mennyit veszített el, mert azon a délutánon nem vele játszottam, hanem az oldalsó asztalon. Arra a pillanatra viszont jól emlékszem, amikor Laverde kifizette a tétösszegeket, elköszönt a biliárdozóktól, és elindult a sarki ajtó felé. Elment a két első asztal között, amelyek általában üresek, mert a helyiségnek ezen a részén a neonfény furcsa árnyékokat vet az elefántcsont golyókra, amikor hirtelen megállt, mintha megbotlott volna valamiben. Megfordult, és visszajött oda, ahol mi voltunk; türelmesen megvárta, míg befejezem a már megkezdett hatos vagy hetes karambolsorozatot, még röviden meg is tapsolta az egyik háromfalas lökésemet; később pedig, miközben az elért pontokat írtam fel a táblára, oda-jött hozzám, és megkérdezte, nem tudok-e olyan helyet, ahol meghallgathatna egy magnófelvételt, amit most kapott valakitől. Később sokszor feltettem magamnak a kérdést, mi történik, ha Ricardo Laverde nem énhozzám fordul, hanem valamelyik másik biliárdozóhoz. De ez is csak olyan